Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

> Retouradres

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag

Onze referentie
4580886-1107138-LZ

Bijlage(n)
1. RIVM-monitor Ouderenzorg
2. Stand van zaken HLO-activiteiten
3. Rapportage Regiokracht
4. Voortgangsrapportage Waardigheid en trots
5. Voortgangsrapportage Medisch generalistische zorg in de regio

Datum 25 november 2026
Betreft Voortgangsbrief Hoofdlijnenakkoord Ouderenzorg

Geachte voorzitter,

Samen met de partners van het Hoofdlijnenakkoord Ouderenzorg (HLO) werk ik aan een toekomstbestendige ouderenzorg. We verminderen de behoefte aan personele inzet en borgen de toegankelijkheid van ondersteuning en zorg die aansluit bij de voorkeuren van ouderen. We werken inmiddels anderhalf jaar aan de uitvoering van de afspraken die nog door het vorige kabinet zijn gemaakt.[1] Het huidige kabinet is voornemens om aanvullende afspraken te maken.

In deze brief deel ik met uw Kamer:
1. De ontwikkelingen uit de monitor Ouderenzorg;
2. De voortgang van het HLO;
3. De planning van de aanvullende afspraken HLO;
4. De stand van zaken over de motie Van Dijk over onafhankelijk advies over het gebruik van zorgakkoorden (29389, nr. 174).

Naast het HLO dragen ook de Nationale Dementiestrategie (NDS)[2], het Integraal Zorgakkoord (IZA)/Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA)[3][4], de Mantelzorgagenda[5] en Wonen en zorg voor ouderen[6] bij aan een toekomstbestendige ouderenzorg. Over de voortgang hiervan is uw Kamer eerder geïnformeerd.

1. Ontwikkelingen monitor Ouderenzorg

De monitor Ouderenzorg van het RIVM (zie bijlage 1) laat zien dat de vraag naar ouderenzorg niet afneemt, maar wel verandert: de zorg en ondersteuning voor ouderen verschuift naar zorg thuis en verpleeghuiszorg wordt zwaarder.

[1] Tweede Kamer, vergaderjaar 2024-2025, 29389, nr. 152
[2] Tweede Kamer, vergaderjaar 2026-2027, 25424, nr. 822
[3] Tweede Kamer, vergaderjaar 2025-2026, 31765, nr. 985
[4] Tweede Kamer, vergaderjaar 2025-2026, 31765, nr. 1020
[5] Tweede Kamer, vergaderjaar 2026-2027, 30169, nr. 80
[6] Tweede Kamer, vergaderjaar 2025-2026, 29389, nr. 186

Steeds meer ouderen wonen langer thuis en de meeste ervaren een goede kwaliteit van leven, ook op hoge leeftijd. Digitale communicatie, apparaten en digitale zorg worden steeds meer toegepast en de houding hierover onder ouderen en zorgverleners wordt positiever. Omdat ouderen langer thuis wonen, is meer inzet van mantelzorgers nodig en de belasting van hen is hoog.

In de formele zorg zijn verschuivingen zichtbaar: het gebruik van wijkverpleging neemt af, terwijl de instroom in de Wlz (VV-indicaties) en het gebruik van Wmo-maatwerkvoorzieningen sinds 2015 sterk zijn gegroeid en recent stabiel hoog blijven.

De zorgvraag is anders bij ouderen met een laag inkomen, alleenstaanden en 85-plussers. Zij hebben gemiddeld minder mogelijkheden om zichzelf thuis te redden. Ze voelen zich minder goed en maken vaker gebruik van mantelzorg en professionele zorg. Ook gebruiken ze minder vaak digitale apparaten en zorg en zijn ze daar minder positief over.

Hoewel het HLO erop gericht is om ouderen langer thuis te laten wonen, mantelzorgers beter te ondersteunen en de inzet van technologie te vergroten, is het nog te vroeg om te kunnen constateren dat het HLO bijdraagt aan de ontwikkelingen die de monitor laat zien. De reden hiervan is dat de monitor voornamelijk data uit 2024 gebruikt en het HLO in 2025 tot stand is gekomen. Wel laat de monitor zien dat de ouderenzorg in beweging is. De monitor kan worden gezien als een soort nulmeting.

2. Voortgang van het HLO

De HLO-partijen werken hard aan de uitvoering van het HLO. In bijlage 2 staat de stand van zaken van alle afspraken. Hieronder ga ik in op de resultaten die de HLO-partijen met elkaar hebben bereikt sinds de laatste voortgangsbrief HLO in januari jl.[7]

- Op 3 juni is de InterventieZoekhulp gelanceerd.[8] Met de InterventieZoekhulp kunnen zorgverleners werkende interventies bij een ondersteunings- of zorgvraag makkelijk vinden en vergelijken;
- Op 12 juni heeft het Zorginstituut een advies gepubliceerd over een afwegingskader voor zorg in het verpleeghuis.[9] Verderop in de brief licht ik het vervolgproces toe;
- Op 15 juli zijn de handreikingen ‘gelijkgerichte mantelzorgondersteuning in de Wmo’ en ‘logeerzorg’ gepubliceerd.[10] De handreikingen zijn een uitwerking van het HLO en sluiten aan op AZWA-afspraak D6. Ze bieden gemeenten, zorgkantoren en aanbieders in zorg en welzijn houvast bij het lokaal ondersteunen van mantelzorgers en bij het regionaal organiseren van logeerzorg;
- In het inkoopbeleid van zorgkantoren is per juli opgenomen dat het Modulair Pakket Thuis (MPT) voorliggend is op ongeclusterd Volledig Pakket Thuis (VPT) en procedures van zorgkantoren zijn gelijkgerichter gemaakt;

[7] Tweede Kamer, vergaderjaar 2025-2026, 29389, nr. 162

[8] https://interventiezoekhulp.nl

[9] https://www.zorginstituutnederland.nl/documenten/2026/06/12/advies-afwegingskader-verpleeghuiszorg

[10] https://www.zorgakkoorden.nl/actueel/nieuws/azwa-handreikingen-voor-inloopvoorzieningen-mantelzorgondersteuning-en-logeerzorg/

- In juli hebben zorgkantoren het beleid Domeinoverstijgende Samenwerking (DOS) voor nieuwe projecten gepubliceerd;
- Op 13 augustus is het NZa-rapport 'Samen werken aan de opschaling van digitale zorg' gepubliceerd[11]. Uw Kamer ontvangt een separate beleidsreactie op dit rapport;
- Op 14 september is de vernieuwde campagne Praat vandaag over morgen gestart.[12] Met onder andere een later-check en praktische tools om het gesprek over ouder worden te voeren en zo beter voorbereid te zijn;
- De bijeenkomsten in het kader van Praat vandaag over morgen worden goed bezocht. De Seniorencoalitie en het Senioren Netwerk Nederland hebben de afgelopen periode samen ca. 36.000 senioren gesproken;
- Er zijn afspraken gemaakt over het regiobudget HLO voor de periode 2027-2029. Zorgaanbieders kunnen samen met regionale partijen budget aanvragen bij de zorgkantoren voor plannen over langer thuis wonen, passende zorg en ondersteuning, arbeidsmarkt, digitale infrastructuur en ecologische duurzaamheid;
- ZonMw is gestart met het programma Reablement 2.[13] Er staan nu twee subsidieoproepen online om reablement verder te brengen. Later volgen meer subsidies;
- Ook zijn er twee publicaties over reablement verschenen: de verduidelijking van het Zorginstituut over hoe reablement momenteel is geborgd in de Zvw en Wlz (13 maart)[14] en het NZa-rapport 'Reablement Hoe kunnen de koplopers op korte termijn bekostigd worden?' (7 april)[15];
- ZN heeft in overleg met de zorgkantoren besloten om de pilot van DSW met de Rekenmodule Wlz (Aanvraag Aangepaste Toewijzing) landelijk te implementeren met ingang van 2027. Wel dient een aantal randvoorwaarden (o.a. rond verantwoording) nog nader te worden uitgewerkt;
- Per 1 januari treedt de wetswijziging inwerking die ervoor zorgt dat familieleden een Wlz-aanvraag kunnen ondertekenen als de cliënt dit zelf niet meer kan.

<u>Wetgevingstrajecten die eraan komen</u>
Ik informeer uw Kamer graag over twee wetgevingstrajecten waar het kabinet aan werkt en naar verwachting in 2028 aan uw Kamer aanbiedt.

Het eerste traject is een afwegingskader voor verpleeghuiszorg. In het HLO staat dat er een afwegingskader voor verblijf wordt ingevoerd op basis waarvan wordt bepaald of een oudere in aanmerking komt voor verblijf in een verpleeghuis. Verblijf is daarmee niet meer een vanzelfsprekend onderdeel van de aanspraak op zorg vanuit de Wlz. De toegangscriteria voor de Wlz blijven ongewijzigd. Het afwegingskader dat door het

[11] https://puc.overheid.nl/nza/doc/PUC_825893_22/

[12] www.praatvandaagovermorgen.nl

[13] https://www.zonmw.nl/nl/programma/reablement-2

[14] https://www.zorginstituutnederland.nl/documenten/2026/03/13/rapport-verduidelijking-wet--en-regelgeving-van-reablement-in-de-ouderenzorg

[15] https://open.overheid.nl/overheid/openbaarmakingen/api/v0/attachment/785e85b6-5347-467e-87a0-011733ad1da8

juridische consequenties voor betrokkenen. Parallel daaraan bereidt het kabinet een wetswijziging voor om het afwegingskader juridisch te verankeren. Naar verwachting zal het wetsvoorstel in de tweede helft van 2027 in consultatie gaan. Ook zal het kabinet dan de nodige uitvoeringstoetsen laten doen waardoor de consequenties van het wetsvoorstel voor de praktijk nog beter in beeld komen.

Een tweede traject waarvoor aanpassing van de wet nodig is, betreft een nieuwe leveringsvorm voor Wlz-zorg thuis. In de huidige situatie kan Wlz-zorg zonder verblijf worden geregeld via een pgb of via zorg in natura. Indien gekozen wordt voor zorg in natura wordt de zorg nu geleverd via een VPT of MPT. In het HLO is afgesproken om het VPT en MPT te vervangen door een nieuwe leveringsvorm. Onder regie van VWS en de NZa en in overleg met de HLO-partijen wordt deze nieuwe leveringsvorm uitgewerkt. De NZa gaat daarbij in op de bekostigingsaspecten en VWS is verantwoordelijk voor de inhoudelijke aspecten en de wettelijke verankering. Inzet is om in het bestuurlijk overleg HLO van 14 december de eerste uitwerking van deze nieuwe leveringsvorm te kunnen presenteren.

3. Aanvullende afspraken HLO

De afspraken in het HLO zijn door het vorige kabinet gemaakt. Dit kabinet onderschrijft in het coalitieakkoord '*Aan de slag, bouwen aan een beter Nederland*' de visie die in het HLO is verwoord. In het coalitieakkoord heeft het kabinet afgesproken om met akkoorden in de Wlz over passende zorg en het scheiden van wonen en zorg de jaarlijkse uitgavengroei af te remmen. Met partijen werk ik nu aan aanvullende afspraken op het HLO waarbij we inzetten op concretisering, verbreding en uitbreiding van de afspraken om de afgesproken transitiedoelen (verminderen behoefte aan personele inzet en borgen toegankelijkheid) sneller dichterbij te brengen. Door sterker in te zetten op de beweging naar de voorkant en passende zorg beperken we het tekort op de arbeidsmarkt, borgen we de toegankelijkheid van ondersteuning en zorg en bieden wij passende zorg binnen de groeiruimte die in de periode 2027-2031 beschikbaar is voor de Wlz-ouderenzorg.[16] Onderwerpen waarover gesprekken worden gevoerd met partijen zijn o.a. gemeenschapsvorming[17], reablement en passende zorg. Mijn inzet is de afspraken aan het eind van het eerste kwartaal in 2027 af te ronden.

4. Motie Van Dijk

De motie Van Dijk (29389, nr. 174) verzoekt om een onafhankelijk advies over de passendheid van akkoorden en welke alternatieven denkbaar zijn. Ik heb aan de Nederlandse School voor het Openbaar Bestuur (NSOB) gevraagd om bedoeld advies te geven. De verwachting is dat het advies in het voorjaar van 2027 is afgerond.

[16] Tweede Kamer, vergaderjaar 2025-2026, 34104, nr. 473

[17] Met de aanvullende afspraken HLO over gemeenschapsvorming wordt uitvoering gegeven aan moties 37020-XVI-56 en 37120-XVI-57.

Tot slot is een drietal rapportages als bijlage bij deze brief toegevoegd. Het gaat om de voortgang van de programma's RegioKracht, Waardigheid en trots voor de toekomst en Medisch generalistische zorg in de regio.

Met deze brief heb ik uw Kamer geïnformeerd over de voortgang van het HLO. Samen met de partners van het HLO werk ik komend jaar hard (door) aan de uitvoering van bestaande en nieuwe afspraken.

De Minister van Langdurige Zorg,
Jeugd en Sport,

Mirjam Sterk

Onze referentie
4580886-1107138-LZ